

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

**Samen met alle
heiligen**

*Onderwijzen
en onderwezen
worden*

**Duizend jaren
rechtsherstel**

Honderd jaar wereldzending

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie Prof. dr. Ad de Bruijne
(hoofdredacteur), drs. Heleen Sytsma - van Loo
(eindredacteur), drs. Bas Luiten, drs. Janneke Burger -
Niemeijer, dr. Hans Schaeffer

Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Beeldredactie Frouckje van der Wal

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl;
alles wat met (abonnementen)administratie te
maken heeft naar info@dereformatie.nl.

Opmaak douglas design
Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie
De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 99

Advertenties
tel. 0529 - 43 88 99 /// info@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen
€ 49,95 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december
- opzegging van het abonnement dient 1 maand
voor aanvang van het nieuwe abonnementsjaar
schriftelijk of per e-mail te geschieden
(voor 1 december)

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99

*Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.*

Foto omslag: Edinburgh – de plaats waar deze week
de wereldzendingsconferentie plaatsvindt.

www.dereformatie.nl

VOETBAL KOMT NAAR AFRIKA

TEKST: AD DE BRUIJNE, HOOFDREDACTEUR ///

Vanouds voetbal ik graag en mag ik er met plezier naar kijken. Ik herinner mij hoe wij in 1974 de wedstrijden die wij zagen op onze zwart-wit tv vervolgens in kleur overdeden op een veldje in de buurt. Zo ver zal het dit keer niet komen, maar wel hoop ik ook nu wat WK-wedstrijden mee te pikken.

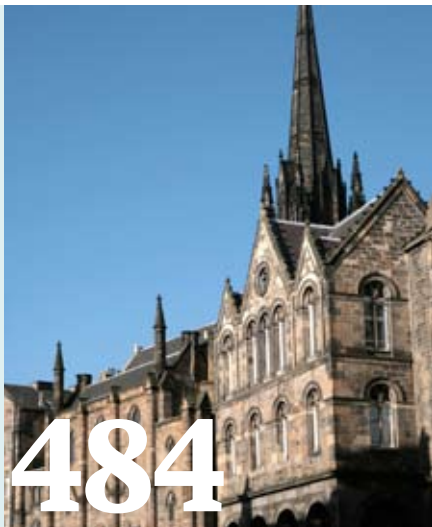
Toch geeft het WK in Zuid-Afrika mij gemengde gevoelens. Onlangs draaide een presentator op Radio 2 een nummer dat hij zelf in Zuid-Afrika had opgeduikeld: 'Soccer comes to Africa' ('Het voetbal komt naar Afrika'). Door de Afrikaanse beat en de luchtige tekst heen, trilde haast Messiaanse verwachting. Uitgebuit door de wereld en geteisterd door rampen en conflicten put een continent hoop uit de naderende komst van een WK. Eindelijk mag ook Afrika delen in het geluk van de mensheid. Het voetbal komt, zoals alleen een redder kan komen. Maar 'wie is een verlosser behalve U'? Ineens maakte het vrolijke melodietje me triest.

Ik dacht terug aan die inwoner van een sloppenwijk rond Kaapstad. Naast zijn eigen hutje had hij een tweede optrekje van golfplaten gebouwd. Trots toonde hij de wereldpers dit tweekamerappartement. In de ene ruimte kon je comfortabel slapen op twee stoffige, uitgelubberde matrassen. De andere bood het gewenste badcomfort in een roestige tobbe. Voor de westerse supporters die gaan komen, glunderde hij. Voor hen niet duur, voor hem de afrekening met zijn armoede. Voetbal komt naar Afrika!

Hoorde ik daar een stem die zei: boek jij die reis en kies voor dat 'appartement'? Helaas houdt mijn radicaliteit het nogal eens bij woorden en gedachten.... Toch zie ik straks bij elke wedstrijd ook dat hutje voor me. En dwars door het droge commentaar van Evert ten Napel swingt een liedje: 'Soccer comes to Africa'. Jezus, kom naar Afrika!

IN DIT NUMMER

484

EDINBURGH 2010

Sinds de eerste wereldzittingsconferentie, honderd jaar geleden in Edinburgh, is er veel veranderd. Het christendom is niet langer een westerse, maar een multiculturele religie. Deze week is er opnieuw een conferentie in Edinburgh. Het thema is 'Getuigen van Christus vandaag'.

488

THUISKOMEN IN GRACE CHURCH

Grace Church is een dochtergemeente van de GKv-Westerkerk en CGK-Ichthuskerk in Amersfoort die zich richt op allochtone inwoners van die stad. Het is geweldig mooi en verrijkend om op te trekken met mensen uit zoveel culturen. God verricht wonderen in heel gewone levens.

490

TROUWEN NA SAMENWONEN

Veel kerken worstelen met de vraag of kerkelijke huwelijksbevestiging nog wel op zijn plaats is als een stel na een periode van samenwonen als nog in het huwelijk treedt. Bas Luiten pleit voor gedegen en gemeentebreed Schriftuurlijk onderwijs over het huwelijk en voor een open gesprek.

EN VERDER

480 SAMEN MET ALLE HEILIGEN /// 483 COLUMN DE HANDSCHOEN VAN ELBERT DIJKGRAAF /// 492

JONGEREN ONDERWIJZEN EN ONDERWEZEN WORDEN /// 494 BIJBELTAAL EENHEID EN VARIATIE ///

496 DUIZEND JAREN RECHTHERSTEL /// 498 VRAAG EN ANTWOORD /// STELLING /// 499 KORT NIEUWS,

PERSBERICHTEN /// 500 UIT DE KERKEN

In 2008 bezocht een groep Nederlanders Benin. Samen met de broers en zussen in Benin ervoeren ze de eenheid in Christus tijdens een kerkdienst.

Samen met alle heiligen

TEKST: AD DE BRUIJNE, AAD KAMSTEEG EN TJERK S. DE VRIES /// FOTO: TJERK S. DE VRIES

In deze dagen vindt in Edinburgh de herdenking plaats van de grote wereldzingsconferentie die in 1910 in dezelfde plaats gehouden werd. Algemeen geldt deze als het startpunt van de moderne oecumenische beweging (zie ook het artikel van drs. Kees Haak elders in dit nummer).

In het kader van dit thema legde de redactie van De Reformatie drie vragen voor over de waarde van wereldwijde christelijke contacten aan twee ervaringsdeskundigen:

- Wat betekent oecumene voor je?
- Wat heeft het voor je geloof betekend om over de hele wereld christenen te leren kennen?
- Wat heeft dit met je eigen gereformeerd-zijn gedaan?

Zowel Aad Kamsteeg als Tjerk de Vries hebben door hun journalistieke werk en door hun betrokkenheid bij zending en oecumene in de loop van hun leven veel te maken gehad met buitenlandse christenen.

Op onze zolder ligt een stapeltje bladen van Saamhorig (1976-'79). Samen met Ad de Boer behoorde ik tot de oprichters. Vanwege mijn positie bij het Nederlands Dagblad leek het ons toen wijzer dat ik niet in de redactie ging zitten. Saamhorig beoogde namelijk via contacten tussen 'binnen- en buitenverbandse' gereformeerden iets bij te dragen aan herstel van kerkelijke eenheid. Maar dat lag destijds zeker binnen de GKv buitengewoon gevoelig. Mijn betrokkenheid bij het blad was misschien typerend voor wat oecumene voor mij betekent. Ik leefde destijds in een kerkelijk klimaat waarin het moeilijk of zelfs onmogelijk werd gevonden principieel samen te werken of te bidden met wedergeboren, maar niet tot de vrijgemaakte kerken behorende gelovigen. Maar binnen de Evangelische Omroep en de Evangelische Hogeschool ontmoette ik christenen van wie ik wist dat wij in Christus met elkaar verbonden zijn. Dat maakte me niet onverschillig ten opzichte van kerkelijke eenheid. Integendeel, mijn verlangen naar vooral plaatselijk beleefde koinonia, saamhorigheid bij kansel en avondmaal, groeide. Zoveel decennia later streef ik nog steeds naar evenwicht tussen het één en het ander. Het besef dat Christus al de zijnen kent en christenen op de nieuwe aarde nooit meer gescheiden zullen optrekken, bewaart me voor krampachtigheid in het zoeken van kerkelijke eenheid. Tegelijk denk ik dat Jezus' gebed 'opdat zij allen één zijn' ook doelt op nu zichtbare eenheid, mede om buitenstaanders te tonen dat er een levende God is.

Als journalist mocht ik voor het ND en de EO zo ongeveer de hele wereld doortrekken. Tijdens die reizen werd Paulus' uitspraak dat wij samen met alle gelovigen de liefde van Christus beter kunnen leren kennen om zo vol te stromen met Gods volkomenheid (Efeziërs 3: 18,19) levende werkelijkheid.

In de eerste plaats zag ik dat per werelddeel christenen hun sterke punten hebben: Aziaten in hun stille tijd en gebedsleven, Afrikanen in hun besef dat er meer is dan wat wij horen en zien, Amerikanen in hun creativiteit, Latijns-Amerikanen in hun lofprijzing en Europeanen in hun kennis van de Schrift. Dat betekende dat ik groter van God ben gaan denken en eigen geloofsvormen en -gebruiken niet absoluut stel.

Maar belangrijker nog, ik geloof dat de HERE mijn leven zo leidde dat Hij Chinese geloofsgetuigen op mijn weg plaatste. Christenen die vanwege hun liefde voor de Here Jezus soms twintig jaar in gevangenschap zaten, werden voor mij de verpersoonlijking van de Bijbelse waarheid dat het vinden van 'de schat in de akker' een mens zo'n geluk kan geven dat hij zware beproevingen doorstaat en daarin sterk missionair is. Watchman Nee blijf ik altijd dankbaar dat hij mij de duizelingwekkende betekenis van het 'ik in Christus' bijbracht: Jezus' dood en leven zijn mijn dood en leven.

Daarna volgden ontmoetingen in Noord-Amerika met J.I. Packer, John Piper en vooral Tim Keller, die via zijn preken mijn geloofsleven tot op vandaag vormt. Als journalist voelde ik mij zeer bevoorrecht dat ik mocht doorgeven dat Christus' genade de bron van onze heiliging is, dat wij evangelie nooit mogen verwarren met religie en dat vol worden van de voortreffelijkheden van God het

sterkste wapen is om het hart niet door namaakgoden te laten vullen.

Mijn ontmoetingen met evangelische christenen – hoezeer zij mij vaak in geloofsgroei ook vooruit waren – lieten mij nooit twijfelen aan het voorrecht te weten wat gereformeerd is. Gereformeerd zijn brengt mij bij de heiligheid van God, bij mijn eigen onwaardigheid, bij de door Christus volbrachte Grote Ruil. Van de waarde van verbond en kinderdoop – 'wij hebben lief omdat God ons eerst heeft liefgehad' – raakte ik steeds meer overtuigd.

Gereformeerd zijn houdt mij in allerlei opzicht Bijbels evenwicht voor. Het bewaart mij ervoor te optimistisch te zijn over mijn levensheiliging, maar net zo goed te pessimistisch over de mogelijkheid van geestelijke groei. Het behoedt mij ervoor charismatisch uit de bocht te vliegen, maar evenzeer dat ultraorthodox te doen. Het leert me de betekenis van de traditie, maar ook van de noodzaak met de heilige Geest mee te bewegen naar de Jongste Dag. Gereformeerd zijn brengt mij bij de roeping te helpen herstellen wat door de zonde maatschappelijk kapot is gemaakt, maar waarschuwt mij tevens te denken dat wij de hemel op aarde kunnen brengen. En tegelijk. Oecumene leeft voor mij in de eerste plaats in de eigen gemeente, sinds decennia de Amersfoortse Westerkerk. Vooral hier beleven mijn vrouw en ik koinonia. Hier bracht de HERE ons. Bij twee predikanten die een warme plaats in ons hart hebben en visie hebben voor de gemeente. Bij broeders en zusters die – of ze het nu in alles met elkaar eens zijn of niet – allen van genade willen leven. Hen elke keer weer te ontmoeten, heb ik nodig in een land waar de secularisatie mij benauwt.

Mijn eerste oecumenische contacten over de landsgrenzen dateren van de jaren zeventig. In de vrijgemaakte wereld werd toen in de eerste plaats gefocust op wat ons scheidde en niet op wat ons verbond. Bij voorbaat werd kritisch gekeken naar wat niet uit eigen kring kwam. Oecumene was een besmet woord dat je associeerde met Schriftkritiek, bevrijdingstheologie enz.

In die sfeer was ik een jonge redacteur bij het Nederlands Dagblad en ging rond 1975 als lid van het plaatselijke Hongarijecomité mee met gespreksreizen naar het communistische Hongarije. In al onze beperktheid probeerden we daar – vooraf ingepreparaat door de onvergetelijke ds. Arnold – het gereformeerde erfgoed te delen met gereformeerde predikanten in een volkskerk. Ik herinner me nog dat een Hongaarse predikant destijds in Amersfoort op bezoek was, juist toen daar avondmaal werd gevierd. De gast werd toen op die zondag maar naar het naburige Leusden gebracht. Eigenlijk schaamden we ons toen al over die actie, temeer omdat de dominee best in de gaten had waarom hij werd verplaatst. Het typeert het denken van destijds, waar je in meeging.

Ik heb in de jaren erna veel reizen mogen maken, eerst voor het ND, later voor De Verre Naasten (DVN) en nu voor de organisatie 3xM. In de DVN-tijd heb ik alle landen bezocht waar kerken zijn die uit de GKv-zending zijn voortgekomen en kerken waar de GKv een hulprelatie mee hebben. Vroeger was het vooral de vraag ‘waarmee kunnen we die kerken helpen – wat kunnen we ze leren?’ Vaak is een kloon van het gereformeerd kerkelijk leven in Nederland nagestreefd.

Het heeft even geduurd voordat we

konden erkennen dat we ook van verre broers en zussen konden leren, voordat we inhoud konden geven aan het begrip wederkerigheid.

Een mooi voorbeeld daarvan is de net verschenen Polarlight Declaration, een studie over de kerk in de 21e eeuw, waaraan ‘kerkleiders’ uit Afrikaanse, Aziatische en Europese kerken gezamenlijk hebben gewerkt.

Ik heb veel geleerd van ontmoetingen met christenen over lands- en kerkgrenzen. Wat heb ik het ‘Samen in de naam van Jezus’ vaak mogen ervaren tijdens vooral Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse kerkdiensten in meestal armoedige gebouwtjes, waar het enthousiasme aanstekelijk was.

Een paar voorbeelden van ontmoetingen. In Congo ontmoette ik ds. Mbayo, die mij voor de dienst in Lubumbashi even apart nam en vroeg waarom ik met hem en zijn gemeente het avondmaal wilde vieren. Ik kon daarop vrijmoedig antwoorden en in feite hardop mijn geloofsbelijdenis uitspreken, wat ik met een ‘avondmaalsbriefje’, dat ik uit principe nooit meeneem, niet had kunnen doen.

Heel veel indruk maakte op mij het geloofsgetuigenis van de jonge Papoea-evangelist Elia. Met een heel beperkte opleiding, maar met een groot geloof, ging deze inmiddels overleden ‘Elia – de heraut’ naar ‘een open plek in het oerwoud’ in het binnenland van Papoea om daar het evangelie te brengen.

Dan het samen avondmaal vieren in een kleine gemeente in het Braziliaanse Rio Grande do Sul, een van de kerken die door Presbyteriaanse kerkplanters pas kort daarvoor was gesticht. Hier deed ik voor de zoveelste maal de ervaring op dat je de evangelieverkondiging moet overlaten aan mensen van eigen land en cultuur, omdat je als westerse prediker nooit

loskomt van je culturele achtergrond en ballast.

In 2006 was ik op Kalimantan Barat in Living Waters Village van de Australisch-Nederlandse evangelist Ronny Heyboer. Ik stond sceptisch tegenover zijn concept van zendings- en ontwikkelingswerk, want dat streed met alle regels die ik geleerd had. Maar wat een indruk heeft dat werk op me gemaakt. In een in de jungle opgebouwd dorp dat nog steeds groeit, worden honderden kinderen opgevangen die een christelijke opvoeding krijgen. Het geloofsenthousiasme, maar ook de discipline van Ronny spreekt mij erg aan. Ik herkende hem als mede-christen. Met de NGK-zending Tjeerd Baron in Kwa Zulu – Natal onderhoud ik nog intensieve contacten.

Tot slot: ik had vorig jaar gesprekken in Mali met een predikant van de Evangelisch Protestantse kerk, die in Bangui en Aix-en-Provence gestudeerd bleek te hebben. Er sprong meteen een gereformeerde vonk over. Hij sprak met warmte over het werk van Calvijn en hoopte op meer gereformeerde invloed in zijn kerk, om zo onder meer het oprukkende prosperity gospel te kunnen weerstaan.

Oecumene in Nederland betekent voor mij niet dat alle belijdende christenen in één kerk zouden moeten zitten. Ook hier is veel cultureel bepaald. Een er- en herkennen van elkaar en het samen optrekken als gemeenten van Christus en samen invulling geven aan onze missionaire roeping – daar moeten we voor gaan.

Ik voel me nog van harte gereformeerd, maar wel op een meer onbekrompen, onbevangen manier, los van typisch vrijgemaakte mores. En daar hebben mijn overzeese broers en zussen, door de werking van de Heilige Geest, duidelijk hun aandeel in gehad.

TEKST: JAN WESTERT, VOORZITTER VAN HET WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VAN DE CHRISTENUNIE EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

De handschoen van Elbert Dijkgraaf

De SGP wordt in het isolement gedrongen. Ook de relatie met christelijk bevriende partijen ChristenUnie en CDA is afstandelijk. Het is zelfs in een seculiere samenleving blijkbaar niet vanzelfsprekend dat christelijke partijen zich meer bewust zijn van hun verbindende kernwaarden. In het brede politieke landschap kun je inmiddels ook SGP, CDA, ChristenUnie van rechts naar links positioneren. Wellicht mag je in verkiezingstijd ook niet verwachten dat de nadruk valt op wat verbindt in plaats van wat onderscheidt. Maar zou er van een houding van verbinding geen beter signaal kunnen uitgaan?

Ik ben van mening dat CDA, ChristenUnie en SGP het gemeenschappelijke beter met elkaar moeten delen, zonder onderlinge verschillen te verbloemen. Ik stem daarom van harte in met de woorden van de nieuwe tweede man van de SGP, Elbert Dijkgraaf. Hij zegt dat de ChristenUnie, de SGP en de rechterflank van het CDA elkaar moeten versterken, niet aanvallen.

Op het thema verantwoordelijkheid en soevereiniteit zijn de drie partijen vanouds aan te spreken. Het CDA is de kampioen van de verantwoordelijke samenleving, de ChristenUnie die van de dienstbare samenleving, de SGP hecht evenzeer aan verantwoordelijkheid dragende burgers. Alle drie de partijen zien de overheid als schild van de zwakken. De ChristenUnie gelooft wat meer in de preventieve overheid, maar het is nog maar de vraag of deze maakbaarheidbenadering nu doorslaggevend moet zijn. Als het gaat om de sociaaleconomische ordening, om gezin en om onderwijs kiezen de drie partijen in beginsel eerst voor de burger en zijn verbanden. Ze zijn het eens over een degelijk financieel beleid van de overheid. Op het terrein van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid raken de partijen aan elkaars wortels. Ze hechten aan de klassieke grondrechten als de vrijheid van godsdienst en van meningsuiting. De libertijnse opvatting om 'gedwongen gelijk te zijn' vraagt om

een beginselrijk antwoord.

Het zijn stuk voor stuk thema's, die vragen om verbinding in plaats van afstand. Naast het bewaken van het eigen profiel is het belangrijk om het gezamenlijke in het funderende weer te ontdekken en elkaar daar op aan te spreken. Elbert Dijkgraaf verdient het dat zijn handschoen wordt opgepakt, bijvoorbeeld in een gezamenlijk project, waarbij christelijke partijen elkaar grondig bevragen op de waarde van beginselen in hun politieke visie. In deze seculiere en libertijnse tijd heb ik steeds minder met een benadering van: zoek eerst de verschillen.

Bezoek de vernieuwde website van De Reformatie www.dereformatie.nl

Daar kunt u reageren op de stelling **'De wereldzendingconferentie in Edinburgh wordt georganiseerd door de Wereldraad van Kerken. Wij hebben daar dus helemaal niets te zoeken'**, en reacties van andere abonnees lezen op de nieuwe en op vorige stellingen.

Ds. Gerrit den Broeder, door de kerken van Gouda en Waddinxveen uitgezonden naar Benin, beantwoordt de vraag **'Merk je in de praktijk van de missionaire situatie dat de verdeeldheid van de kerk schadelijk is voor het evangelie?'**.

Ook staat op de website informatie over de thema's van de komende nummers. U kunt suggesties en vragen bij die thema's mailen aan de redactie via het e-mail adres redactie@dereformatie.nl.

Honderd jaar wereldzending

Edinburgh 2010: 'Getuigen van Christus vandaag'

TEKST: KEES HAAK ///

Mrs. Dana Roberts, hoogleraar wereldchristendom en

zendingsgeschiedenis in Boston, heeft afgelopen week de opening verricht van de *Centenary Conference* van de Wereldraad van Kerken in Edinburgh.¹ Daarmee komt een vijf jaar durend aanloopproces tot zijn hoogtepunt.² Er valt wat te vieren, honderd jaar na de eerste wereldzendingconferentie in dezelfde stad! 300 geselecteerde kerkelijke leiders uit alle windstreken van de aarde concentreren zich op het thema: 'Getuigen van Christus vandaag.'

Mrs. Roberts: '2010 is een uitstekend moment om zendingstheologie en missionaire prioriteiten te doordenken. Dit eeuwfeest biedt ons een heel goede kans om te zien waar de zending vandaag staat in het licht van de demografische verschuivingen in het wereldchristendom: het christendom is niet langer een Europese, maar een multiculturele religie. Om dat te doordenken hebben we in het kader van Edinburgh vele bijeenkomsten nodig. Het verschil tussen 1910 en 2010 is dat nu vele spelers van over de hele wereld meedoen en dat we de communicatiemogelijkheden hebben om dit proces binnen een wereldwijd netwerk te laten verlopen. We gaan nu werkelijk een nieuwe, multiculturele fase van de zending in, voorbij het postkolonialisme.'

Trouwens, ook in Kaapstad wordt een feestje gebouwd. Ik bedoel niet het WK voetbal, maar de conferentie rondom het wereldchristendom en

de wereldzending. Het Lausanne Committee trekt maar liefst 4000 evangelische christenen uit 200 landen naar haar conferentie onder het thema: 'God in Christus – bezig de wereld met zichzelf te verzoenen' (zie www.lausanne.org).

Waarover gaan deze feesten?³ Waarom gonst het op de zendingsfora van de discussies met 2010 als referentiekader? Wat valt er te vieren en waarvoor te danken? Antwoord: in 1910 werd in Edinburgh de eerste internationale zendingsconferentie gehouden. Tijd dus om in 2010 zaken op een rijtje te zetten en te evalueren. Hieronder een overzicht.

1910 – optimisme In de 19^e eeuw had de zending een enorme impuls gekregen. Door het optreden van William Carey (1761-1834) waren er in West-Europa en Noord-Amerika honderden zendingsorganisaties ontstaan, die duizenden zendelingen uitzonden naar de zogenaamde zendingsvelden, met name in Afrika,

Azië, China en de Cariben. Ook de kerken hadden hun zendingsinspanning vergroot. De 19^e eeuw wordt dan ook de *Great Century* van de zending genoemd. Nu ging het evangelie echt de hele wereld door. Omdat er grote verbroekeling was ontstaan door de talloze organisaties, werd het echter hard nodig de koppen bij elkaar te steken en plannen voor de toekomst te maken.

Die bezinning vond in 1910 plaats in Edinburgh met meer dan 1200 zendingsmensen. Een wereldconferentie die wel werd vergeleken met concilies als Nicea (325), Trente (1545-1563) of dat van Augsburg (1530). Maar, let wel, met slechts 19 niet-westerse afgevaardigden, onder wie één vrouw! Dat was in die tijd een realistische afspiegeling van de zending: *The West to the Rest*. Het christelijke Westen (West-Europa en Noord-Amerika) stuurde de zendelingen uit naar de 'heidense' landen. De sfeer op de conferentie was 'elektrisch geladen'. Men wist zich te staan voor een grote taak om de

wereld voor Christus te winnen. 'In deze generatie,' had John Mott gejuicht. Nu zou het gebeuren. Een geweldig optimisme stempelde de vergaderingen. De nieuwe vervoers- en communicatiemiddelen zoals stoomboten en telegrafie legden de wereld open. De grote religies van de wereld waren op sterven na dood. Het christendom zou zijn verworvenheden breed gaan delen in de arme, achtergebleven en donkere wereld: evangelie, voorspoed, onderwijs, gezondheidszorg, techniek en vooral ontwikkeling. Met de koloniale macht van de 'christelijke' overheden als rugdekking konden de zendelingen overal gaan waar ze wilden. Deze zendingsdrang zou inderdaad duizenden kerken enthousiasmeren die hun vele honderden zouden uitzenden: zendelingen, onderwijzers, artsen, verpleegsters, ontwikkelingswerkers en noem maar op. Er werd plechtig beloofd dat men door zou werken aan eenheid in zending en kerk, gezamenlijke studie en onderlinge ondersteuning. Deze beloften werden ingelost in de oprichting van een Internationale Zendingsraad in 1921 en de oprichting van de Wereldraad van Kerken in 1948. In 1961 werd de Zendingsraad opgenomen in de Wereldraad. Die lijn loopt door tot vandaag.

Over en uit Nog geen vier jaar later werd de wereld in oorlog gestort. Nota bene, oorlog tussen christenlanden! De niet-westerse wereld keek haar ogen uit. Is dit christendom? Komen de zendelingen ons hierom bekeren? Waarschijnlijk is er geen grotere terugslag voor de zending geweest dan deze Eerste Wereldoorlog. Maar het werd nog erger: een Tweede

Wereldoorlog volgde in 1940. Toen stond de hele wereld op zijn kop: miljoenen slachtoffers, een atoombom, verscheurde volken en internationale chaos. Het christendom had opnieuw een nekslag gekregen. Daarna gingen de ontwikkelingen snel. De niet-westerse landen kwamen in opstand tegen de koloniale overheersing en riepen al dan niet via bloedige conflicten hun nationale zelfstandigheid uit. In het kielzog van de westerse machthebbers werden ook de westerse zendelingen steeds meer als westerse imperialisten beschouwd en het land uitgezet. De christelijke kerken in die landen werden beschouwd als 'westerse' religie en verraderlijke handlangers van de koloniale machten. Alleen door échte, inheemse, Afrikaanse of Aziatische kerken te worden konden ze getolereerd worden. In 1971 verzocht de All African Council of Churches indringend om een moratorium waarbij de westerse zendelingen het land zouden verlaten: *'Missionary, go home...'* De traditionele zending heeft zijn tijd gehad. Tel daarbij op dat de niet-christelijke religies bij lange na niet dood waren en de conclusie is onvermijdelijk: het westerse zendingsverhaal is over en uit.

Wereldchristendom Het waren dus niet alleen de seculiere en politieke krachten die zich tegen de westerse superioriteit keerden. Juist de beschuldigingen vanuit de niet-westerse kerken waren niet van de lucht. De zendelingen hadden een westerse kerk gesticht, met belijdenissen die westerse problemen bespraken, met westerse orde, eredienst, structuur en organisatie. Het hele christendom moest opnieuw vorm krijgen, maar nu binnen de kaders van de niet-westerse landen, culturen

De wereldzendingsconferentie van 1910 in Edinburgh

en vooral religies. Het sleutelwoord contextualisatie werd bedacht en is sindsdien niet meer weg te denken. Het wereldchristendom heeft voorgoed zijn intrede op het christelijke toneel gedaan. Intussen was de Wereldraad van Kerken omgebouwd tot een organisatie die meer en meer dit wereldchristendom vertegenwoordigde. Het merendeel van de afgevaardigden en leidinggevendenden was niet langer blank. Hetzelfde zag je gebeuren in de wereldwijde Lausanne Beweging, de evangelische tegenhanger van de Wereldraad. Hoewel de meeste theologen en missiologen nog aan westerse universiteiten werden opgeleid, waren ze meer dan ooit overtuigd dat alleen een eigen, Afrikaanse, Latijns-Amerikanen, zwarte of Aziatische theologie en inspanning de kerken verder zouden helpen. Contextueel christendom is niet meer weg te denken in de lokale kerken, aan de nationale universiteiten, in de literatuur en op het internet.⁴

In die tijd zijn er twee belangrijke ontwikkelingen. Eerst, de radicale afbraak van het westerse christendom, met de leegloop van de traditionele kerken in Europa. De hartlanden van de christelijke zending zijn failliet verklaard en de kerk lijkt op sterven na dood. In de tweede plaats de onstuimige groei van de kerken in Latijns-Amerika, Afrika, Azië, ook China. Sinds de

eeuwwisseling is het zwaartepunt van het christendom verschoven van Noord naar Zuid en Oost. De pinkster- en charismatische beweging hebben een onvoorziene doorbraak in het christendom veroorzaakt die niet het gevolg is van Edinburgh 1910. Een confessioneel omlijnd, historisch bewust, min of meer cognitief ingesteld en soms rationeel, kil christendom werd overvleugeld door een nieuw, enthousiast, cultureel aantrekkelijk, contextueel bepaald christendom dat zijn duizenden aanhangers won. De derde kerk is niet alleen geboren, zij is ook volwassen geworden. Juist binnen dat nieuwe christendom, zelfbewust en onafhankelijk, met eigen taal en eigen financiële ondersteuning bloeit de zendingsdrang. Niet alleen reizen de vele niet-westerse zendelingen stad en land af, maar ze sturen ook zendelingen naar het Westen. Omgekeerde zending! Ze lopen rond in alle Europese landen, ook in Amsterdam en Zwolle. Met de immigranten zijn ook de niet-westerse kerken meegekomen. Het lijkt wel 'booming business' van Afrikaanse en Aziatische kerken. Men heeft de roeping opgepakt om het Westen te redden van de ondergang door moderniteit en seculariteit. Met veel minder geld en middelen trekken deze 'omgekeerde' zendelingen volle diensten en praise-onmoetingen – vaak

tot beschaming van de traditionele en ook schriftgetrouwe kerken.

2010 - samen Te midden van deze turbulente ontwikkelingen vinden de vieringen van Edinburgh plaats. Heel nadrukkelijk gaat het nu echt over het wereldchristendom. Over en weer wordt erkend dat we elkaar nodig hebben, dat de westerse kerken zich moeten bekeren van hun superioriteitsgevoel, hun vertrouwen op economie en politieke macht. Ze moeten uit hun ivoren toren komen en zich écht bezig gaan houden met de toekomst van de hele mensheid en het behoud van de wereld. Zowel in Edinburgh door de Wereldraad als in Kaapstad door Lausanne worden de kaarten geschud, de onderwerpen geformuleerd en lijnen uitgezet naar de toekomst. Daar wordt ook expliciet benoemd wat er wel degelijk is gebeurd door de vele westerse zendelingen na 1910. Net als Mandela erkennen ook de niet-westerse kerkleiders dat de huidige situatie mede dankzij westerse inspanning tot stand is gekomen. Te denken valt aan de Bijbelvertalingen, de opleiding van predikanten en evangelisten in de vele Bijbelscholen en seminaries, de scholen voor basis- en middelbaar onderwijs, theologische universiteiten, maar ook aan ziekenhuizen, poliklinieken, gezondheidswerkers, aan landbouwhulp en verbetering van economische omstandigheden. In de documenten en

op de voorbereidende vergaderingen wordt daar God openlijk en oprecht voor gedankt.

Het betekent ook dat de niet-westerse kerken nu ook hun koloniale trauma's kunnen vergeten. Het gaat niet meer om wij – zij, maar om 'samen'. Het is niet meer 'zending in zes continenten' (1963), maar zending 'van overal naar overal', 'van overal naar iedereen'. Het betekent niet alleen de verkondiging met het woord, Bijbelstudie en theologische opleiding, maar ook de uitvoering ervan in de daad, in levenshouding, zorg voor de schepping, strijd tegen onrechtvaardige structuren, opkomen voor de armen, zwakken, Aidspatiënten, vrouwen en kinderen – alle onderwerpen die in de millenniumdoelen van de Verenigde Naties worden genoemd.

Deze agenda dringt ook aan op eenheid, christelijke saamhorigheid, gezamenlijke inspanning voor het welzijn van mens en wereld. Eenheid ook in de kerkelijke betrekkingen, waar mogelijk fusies en aangaan van kerkverbanden, wie weet ook gezamenlijke belijdenissen en actieplannen die kerkoverstijgend zijn, met het oog op de redding van de mensheid. J.H. Bavinck publiceerde ooit een boek met de profetische titel *Zending in een wereld in nood*. In de plannen die ontwikkeld worden klinkt zowel de schrijnende nood als de wil tot aanpakken door. Boven al

die vergaderingen hangt dan ook de vraag: zal Edinburgh 2010 een even grote impact hebben als Edinburgh 1910? Breekt nu werkelijk de fase van wereldzending met alle kerken aan? Er klinken dit jaar vele hartelijke gebeden, liederen en beloften. Ze roepen en klagen over een wereld die vergaat. Ze stijgen omhoog, dringen door tot de troon van God die in Christus verlossing biedt.

Uitdaging De hoogspanning van 2010 kan geen christen ontgaan. Wie zou niet dit verlangen koesteren, meer nog: erin willen delen? Is dit niet waar gereformeerde mensen en kerken om bidden, waaraan ze graag financieel willen bijdragen, waar ze hun jonge mensen voor stimuleren en uitzenden, zendingsorganisaties oprichten of ondersteunen? In die zin is Edinburgh 1910-2010 hun zaak en verdient ten volle hun aandacht.

Tegelijk is er ook wel wat aan te merken. Je kunt kritisch zijn over de kwaliteit van veel kerken en gelovigen. Is het in Afrika vaak niet één mijl breed, maar slechts één inch diep? Bovendien, in de Wereldraad is volop ruimte voor liberaal en on-Schriftuurlijk denken. Er wordt ten aanzien van de religies wel veel over dialoog gesproken, maar er is weinig oproep tot bekering. Ook al staat Lausanne dichterbij, er valt heel wat te zeggen over de ongebreidelde 'profetieën, dromen, gezichten en genezingen' van de bezielde voorgangers. Of anders wel over de willekeurige planting van nieuwe kerken naast bestaande. Bovendien, al die programma's ter verbetering van de wereld, is dat nog wel 'zending' te noemen? Wordt zo niet alles zending, waarmee juist het eigene van zending verloren gaat?

Zonder iets af te doen aan de kritische geluiden, is het de vraag of we ons als gereformeerde kerken nog langer geïsoleerd kunnen opstellen. Zijn we in het licht van de wereldbrand toch niet al te vaak bezig met ons 'klein-vaderlands gedoe'? Hoe presteren we het voor het oog van de wereldkerk bijvoorbeeld om vanwege liturgische verschillen met kerkscheuring te dreigen, of om maar te blijven stilstaan bij de vertrouwde theologische vraagstukken van de Heidelberger en die week na week uit de traditionele doeken te doen? Waarom gaat het zo weinig over de Islam, over Aids, over *global rift*, mensenhandel en onderdrukking, gebroken gezinnen, mensen in constante oorlogssituatie, onderdrukte christenen, over het postmoderne waarheidsverlies, mediamanipulatie en noem maar op? De Wereldraad en Lausanne hebben ze bovenaan de lijst staan. En onze buitenlandse zusterkerken snakken naar antwoorden op deze vraagstukken. Tenslotte, die roep om eenheid. Inderdaad, de oecumene is begonnen op het zendingsveld. Kijk maar in het Nieuwe Testament. Het is ons na 1910 niet gelukt. Wereldwijd niet, maar ook in eigen kleinere kring niet. Moeten wij ons voor de ogen van het wereldchristendom niet evenzeer schamen over ons gesteggel,

scherpslijperij, brochure op brochure, kerk op kerk? Of moeten we in 2110 ontdekken dat we met 'ons gelijk' de boot van het christendom gemist hebben, en erger? We zijn nog niet klaar met Edinburgh 2010.

/// Drs. Kees Haak is universitair docent zendingswetenschap, evangelistiek, elenctiek & godsdienstwetenschap en oecumenica voor de derde wereld aan de TU Kampen (Broederweg)

- 1 Dit artikel is op 21 mei jl. geschreven. De conferentie vindt D.V. plaats van 2 tot 6 juni. Meer informatie op www.oikoumene.org en www.edinburgh2010.org.
- 2 Als voorbereidingsdocument gebruikte ik 'Towards 2010 – Mission for the 21st century', www.oikoumene.org, zoek met 'towards-2010'
- 3 Denk ook aan de minder groots opgezette European Conference of Reformed Churches die van 16-19 maart ook in Edinburgh vergaderde onder het thema ROUTE: Reaching Out United to Europe.
- 4 Bijvoorbeeld: M.E. Bednarowski, *Twentieth-Century global Christianity*, Ph. Jenkins, *The new faces of christianity: Believing the bible in the global South*, en idem, *The next christendom: The coming of global christianity*, O.B. Kalu, *Mission after christendom: emergent themes in contemporary mission*, L. Sanneh, *The changing face of christianity: Africa, the West, and the World*; *Polarlight Declaration, over eenheid en samenwerking van gereformeerde kerken wereldwijd*, Zwolle: DVN, 2010

✦ SAMENVATTING

In de tijd dat de eerste wereldzendingsconferentie werd gehouden – in 1910 in Edinburgh – waren de westerse kerken ervan overtuigd dat zij binnen één generatie het christendom over de hele wereld konden verspreiden. Het liep heel anders. Het besef ontstond dat de boodschap van de Bijbel moest worden ingebed in de cultuur waarin hij wordt gebracht. Nu heerst de overtuiging dat er sprake is van wederkerigheid in de ontmoeting tussen de christenen van alle continenten. Deze week is er opnieuw een conferentie in Edinburgh, waar over wereldzending in woord en daad gesproken wordt. Het thema is: 'Getuigen van Christus vandaag'.

Thuiskomen in Grace Church

TEKST: RONALD EN NIENKE WESTERBEEK ///

Grace Church is een gezamenlijke dochtergemeente van de GKv-Westerkerk en CGK-Ichthuskerk in Amersfoort, die zich richt op allochtone Amersfoorters. Grace Church maakt deel uit van ICF Amersfoort, een missionair samenwerkingsverband van de CGK- en GKv-kerken in Amersfoort. Naast Grace Church is er ook een ICF-wijkwerkteam dat zich richt op moslims.

Het is een kleine multiculturele gemeente die echt een 'internationale gemeentecultuur' heeft – met Engels als voertaal, veel ruimte voor (Afrikaanse) worship, dans en gebed, en zorgzame huisgroepen waar we niet alleen wekelijks Bijbelstudie doen en bidden, maar ook met elkaar eten en elkaars levens delen. Want de primaire doelgroep van Grace Church zijn de duizenden allochtonen die in Amersfoort wonen. Veel van hen zijn nog nooit bereikt met het evangelie. Anderen zijn wel christen – Afrikanen, Antillianen – maar hebben geen kerkelijk thuis.

Zoals Dalene, een alleenstaande moeder uit Ghana, die al meer dan tien jaar in Nederland woont, maar hier geen kerk kon vinden waar ze zich thuis voelde. Ze spreekt nauwelijks Nederlands, heeft weinig contacten en haar geloof was tanende. Haar dochtertje is nooit gedoopt. Nu maakt ze deel uit van een huisgroep in Grace Church en op zondag haalt ze haar hart op als ze kan dansen en lofprijzen. Ze is van plan om haar dochtertje na de zomer naar een gereformeerde school te sturen. Of Roberta, een oudere Ierse dame, die haar leven in elkaar zag storten en verstrikt raakte in een leven van verwaarlozing, alcoholverslaving, seksueel misbruik en huiselijk geweld. De eerste keer dat ze in Grace Church kwam, begaf haar afgeleefde lichaam het en moest

er een ambulance komen. We dachten dat ze het niet zou halen, maar in het ziekenhuis getuigde ze tegen wie het maar horen wilde (of niet): 'I've got a whole church praying for me!' Een half jaar lang kwam ze in Grace Church, stomverbaasd dat ze er zomaar bij mocht horen. Ze liet Jezus Christus toe in haar leven en kwam tot geloof. Toen ze na die genadetijd alsnog overleed, wisten we dat ze vrede had bij haar hemelse Vader.

Het is geweldig intensief om met elkaar zo'n internationale gemeentestichting op te starten. Maar het is ook geweldig mooi en verrijkend om met elkaar op te trekken als mensen uit zoveel culturen en van elkaar te leren, en mee te maken hoe God wonderen verricht in heel gewone levens.

/// Ronald en Nienke Westerbeek zijn teamleiders van ICF Amersfoort en Grace Church.

PRAKTIJKVERHALEN

Charity kwam met haar zoontje vanuit Nigeria naar Nederland, omdat een Nigeriaanse vrouw haar een baan had aangeboden in een kapperszaak in Amsterdam. Bij aankomst bleek ze te zijn voorgelogen: ze zou de prostitutie in moeten. Ze wist tijdig aan de vrouwenhandelaars te ontkomen en belandde uiteindelijk in een asielzoekerscentrum, waar ze een Oegandese man ontmoette die haar meenam naar Grace Church. Daar kwam ze op verhaal en ontmoette ze medechristenen die voor haar zorgden.

Charles werd opgevoed door zijn grootmoeder, omdat zijn beide ouders overleden aan aids. Op zijn tiende werd hij als kindsoldaat geronseld door het Oegandese leger en werd hij naar Oost-Congo gestuurd om er te vechten. Nu zit hij met oorlogstrauma's in een Nederlandse azc. Als het even kan, komt hij op zondag naar Grace Church en op woensdag naar een van de huisgroepen.

Asielzoekers zijn passanten in Grace Church, de Engelstalige kerkstichting vanuit de GKv-classis en de christelijke gereformeerde Ichthuskerk in Amersfoort. Het is een voorrecht om mensen als Charity en Charles (hun namen zijn gefingeerd, hun verhalen niet) tijdelijk een kerkelijk thuis te kunnen bieden en pastoraal te kunnen opvangen.

Het initiatief voor ICF Amersfoort werd eind 2006 genomen door enkele Amersfoortse predikanten. In september 2008 konden enkele gezinnen met elkaar Grace Church vormen – eerst als huisgemeente, later in een evangelisatiepand, en sinds april 2009 in een sfeervol kerkje dat we huren van de Vrije Evangelie Gemeente.

In september 2009 vond in een gezamenlijke kerkdienst van Westerkerk en Ichthuskerk in Stadshal De Flint de officiële aftrap plaats, met onder meer de bevestiging van twee ouderlingen voor Grace Church, en beide evangelisten. In mei 2010 kon de Westerkerk, mede namens de Ichthuskerk, een beroep uitbrengen op een parttime predikant voor Grace Church: ds. Paul Waterval, die al langer bij het project betrokken is.

www.gracechurch.nl

www.icf-amersfoort.blogspot.com

e-mail: office@gracechurch.nl

Kerkelijke huwelijksbevestiging is neerknielen voor de almachtige God.

Wat doe je als kerkenraad, wanneer kerkelijke huwelijksbevestiging wordt aangevraagd door een stel dat gaat trouwen na samenwonen? Kan die aanvraag worden ingewilligd? Ga je dan niet mee met een verkeerde praktijk? Moet er niet een duidelijke grens worden getrokken, en zo ja, welke?

Trouwen na samenwonen

TEKST: BAS LUITEN, REDACTEUR DE REFORMATIE ///

Het komt regelmatig voor dat jonge mensen ongehuwd samenwonen. Ze kunnen daar praktische redenen voor hebben, maar vaak is er verder over nagedacht: jongeren doen meestal niet zomaar wat. Samenwonen is een manier van kiezen voor elkaar; het gebeurt al lang niet meer alleen uit vrijblijvendheid. Er bestaat soms schroom voor het huwelijk: als je trouwt, heb je dan meer garantie dat het lukt met z'n tweeën? Waarom al die echtscheidingen dan, ook in de kerk? Je zult het maar van nabij hebben meegemaakt. Het is te begrijpen dat er enige huiver is voor al te grote beloftes, want de praktijk valt zo vaak tegen. Daarbij ziet vrijwel niemand die ongehuwd samenwoont daar enig kwaad in

in het licht van Gods geboden. Samenwonen heeft toch niets met overspel of echtbreuk te maken? Gelovige jonge mensen vertellen mij, dat ze elkaar van God ontvangen hebben, dat ze dat samen zo ervaren.

Verschillende omstandigheden Na samenwonen kan als regel geen kerkelijke bevestiging van het huwelijk volgen. Het komt voor dat een plaatselijke kerk dit als regel hanteert, omdat de vragen in het huwelijksformulier veronderstellen dat man en vrouw *gaan* samenleven. Dat station is dan al gepasseerd. Van die regel kan worden afgeweken als er oprecht

berouw is. Op een schuldbelijdenis kan een nieuwe start volgen. Vervolgens, als een samenwonend stel zijn zonde ziet en erkent, stelt de kerkenraad dan ook als voorwaarde, als teken van oprechtheid, dat het apart gaat wonen tot aan de trouwdag? En als dat niet gebeurt, hoe hard stelt de raad zich dan op?

Dit is een duidelijk voorbeeld van spanning tussen norm en praktijk. Wij kunnen daar eerlijk gezegd niet zo heel goed mee omgaan. We kunnen wel normen stellen, maar hoe krijg je iemand nu zover dat hij die aanvaardt? Daarbij moet de norm niet verabsoluteerd worden: je moet altijd ook de omstandigheden in re-

'Wij zijn niet zo goed in het omgaan met de spanning tussen norm en praktijk'

kening brengen. Bijvoorbeeld: je moet de waarheid spreken; toch zijn er situaties waarin je dat beter niet kunt doen.

De norm is belangrijk, maar zegt niet alles. De vraag is altijd: waar staat iemand? *Welke kant gaat hij op?* Loopt iemand weg van God of gaat hij naar Hem toe? Dat leidt tot verschil in benadering: vermaning of bemoediging. Is er een ontwikkeling ten kwade of ten goede? In beide situaties wordt de norm niet gehaald.

Maar je zou wel dwaas zijn als je iemand gaat vermanen die bezig is God te vinden. Ik kom ongehuwde stellen tegen, die werkelijk niet weten wat er fout is aan met elkaar naar bed gaan in die situatie, bijvoorbeeld als één van de twee van buiten de kerk is. Of jongeren hebben thuis wel regels geleerd, maar kunnen daar niets mee. Ze nemen daar afstand van om zelf te ontdekken wat goed is. Dat is meer dan jammer, voor God en voor hen zelf. Toch zijn dit vaak mensen die open staan voor een goed en eerlijk gesprek. Er is een groot verlangen om God te leren kennen, los van allerlei kerkelijke gewoonten en regels. Die tegenstelling bevalt me niet, maar die uitdaging neem ik graag aan! Als jonge mensen in de weg van nader onderwijs ontdekken dat God het huwelijk wil, en zij daar dan alsnog voor kiezen, hoeven we geen grote schuldbelijdenis te vragen. Het toegenomen inzicht maakt hen al beschaamd genoeg.

Helaas zijn er ook, die bewust hun eigen gang gaan. Ze gooien de kop in de wind en trekken zich van niemand wat aan. Dan nog zal een pastor zich afvragen wat hier nu echt achter zit. Maar ik kan me voorstellen, dat in dergelijke situaties wel een erkenning van zonde wordt gevraagd.

Het lijkt me niet mogelijk om hiervoor één regel te stellen. Er is wel één norm, maar er zijn zoveel verschillende omstandigheden.

Onderwijs De regel dat kerkelijke huwelijksbevestiging niet doorgaat als er al sprake was van samenwonen staat op gespannen voet met art. 70 van de kerkorde: 'De kerkenraad zal erop toezien dat de huwelijken kerkelijk bevestigd worden (...)'. Uiteraard kan dit alleen wanneer bruidegom en bruid in geloof aanspreekbaar zijn. Om die reden zal een kerkenraad als regel stimuleren, dat beiden eerst belijdenis afleggen van hun geloof. In sommige situaties kan en mag het anders gaan. Daarom hebben de kerken art. 70 bewust niet beperkt tot huwelijken van belijdende leden. Kerkelijke huwelijksbevestiging is namelijk geen beloning voor goed gedrag, maar het is neerknielen voor de almachtige God! Aan wie zou je dat willen verbieden? We zullen erop toezien dat het in oprechtheid gebeurt. Daarmee zeggen we impliciet dat we niet alles kunnen accepteren. God is heilig. Toch wil Hij zijn zegen geven aan ieder die, bevlekt met zonde, van zijn genade alles verwacht. Ik ben het van harte eens met iedere kerk die het ongehuwd samenwonen wil tegengaan. Maar het dreigen met geen kerkdienst op de trouwdag is daarvoor niet het goede middel. Veel beter is hierover duidelijk onderwijs te geven. In sommige gemeenten gebeurt dat in de vorm van een pastorale handreiking over het huwelijk, die aan alle adressen wordt uitgedeeld ter bespreking in kringen, vergaderingen en catechisaties. Ook wordt in tal van gemeenten de huwelijkskursus aangeboden aan ieder stel dat serieus verkering heeft. Dat zijn signalen dat kerkenraden op dit terrein leiding geven en in de bres springen om het huwelijk als instelling van God te bewaren. Bovendien zijn ker-

kenraad en gemeente zo eerder betrokken bij relaties, niet pas aan het eind van een verkering. Met dit onderwijs en deze benadering helpen zij de jonge stellen én de oudere!

Een kerkenraad die zo handelt, geeft een duidelijk en goed signaal af, waardoor hij in voorkomende situaties ruimhartig kan zijn zonder iets van de norm af te doen.

Heilig Een samenwonend stel probeer ik in het spoor van het huwelijk te krijgen. Nooit zal ik zeggen, dat zij dat station al gepasseerd zijn. Juist niet! Dat zou heel het Bijbels onderwijs ontkrachten. Ik geniet er juist van om te zeggen, dat ze niet getrouwd zijn en dat ze dat zó ook nooit zullen bereiken. De verbaasde gezichten die ik dan zie!

Het huwelijk is van God, *het is zijn schepping*, daarom is het heilig. Hij maakt man en vrouw net zo één als Adam en Eva. Dat doet niemand Hem na. Dat krijgen twee

mensen niet voor elkaar, al gaan ze jarenlang met elkaar naar bed. Dan nog wonen ze ongehuwd samen.

Moet een samenwonend stel eerst nog uit elkaar, voor de trouwdag? Niet om terug te keren tot voor het station van het huwelijk, want daar waren ze nog niet. Verder kan het per situatie verschillen:

het is maar net van welke weg ze terug moeten komen. In de meeste situaties die ik meemaak is er sprake van groeiend inzicht. Dat is niet vrijblijvend. Maar het geeft mij wel de ruimte om de vraag bij het stel zelf te leggen: 'Hoe willen jullie nu naar God laten zien dat je elkaar nog niet uit zijn hand hebt ontvangen tot man en vrouw?' Dan gaan zij iets verzinnen. Dat is veel mooier dan dat ik iets opleg.

*'Met onderwijs over
het huwelijk helpen
kerkenraden de
jonge stellen én de
oudere'*

Onderwijzen en onderwezen worden

TEKST: TON HUTTENGHA ///

‘Fijn om weer eens met mijn zoon na te praten over de kerkdienst’, denkt Jan die zondagochtend.

‘Hoe vond je de dienst?’ vraagt hij. Pieter brandt los: ‘Ik had er niks mee. Een rationeel verhaal over verzoening. Ik ken dat woord niet. Wat betekent het eigenlijk?’ Jan zwijgt. De preek heeft hem juist erg geraakt. Na een paar minuten verbreekt hij de stilte: ‘Hoe gaat het met je studie?’

Een moment van ontmoeting moet je benutten. Een gesprek tussen een oudere en een jongere werkt twee kanten op. Als meelevend kerklid ken je de inhoud van het geloof; als jong student weet je, dat een levensbeschouwelijke boodschap landen moet. Je bereikt samen iets, als het oude verhaal overkomt. Maar je kunt nog meer ontvangen. Een traditie is in ontwikkeling. Dat geldt ook voor de christelijke traditie. Samen kom je verder. Ouderen onderwijzen jongeren, maar ze worden ook door hen onderwezen.

Winst Neem dat begrip verzoening – voor Jan een inhoudsvol woord, maar Pieter zegt het niets. Verzoening doet denken aan *vergeving*. Voor jongeren is dat vaak hetzelfde. Maar verzoening is meer. Er klinkt het element van *pijn* in door. Bij de verzoening tussen God en ons denken we aan de verlatenheid van Jezus. Bij andere relaties kun je denken aan de pijn van een gescheiden optrekken. Maar verzoening draagt ook de betekenis van *offer* in zich. De pijn van de breuk is niet zomaar weg. Er moet iets

gedaan worden, dat de naam van offer dragen kan: het offer van Jezus aan God, het offer van jouw excuus aan die ander, woorden die je moeite kosten. Maar door het offer van Jezus verliest het kwade zijn kracht. Dat is de unieke waarde van het christelijk geloof. De ellende in deze wereld stelt ieder mens voor de vraag wat hij daarmee gaat doen. Als christen kun je dan op Jezus wijzen: ‘Hij is de mens van God, die de zonde van de wereld wegneemt.’ (Zie Johannes 1: 29). Ontmoeting tussen een oudere en een jongere kan winst opleveren. Jij raakt opnieuw doordrongen van de betekenis van bekende begrippen. Je gaat zelfs de unieke waarde van je geloof zien. En je zoon begint te begrijpen, waarom hij voor Jezus wil kiezen: deze overtuiging geeft het beste antwoord op het probleem van het kwaad.

Uniek Vorige generaties vroegen zich niet af voor welke kerk ze zouden kiezen, en zeker niet voor welk geloof. Nu is dit thema actueel. Gereformeerde jongeren shoppen bij andere kerkgenootschappen. Ook die andere vraag wordt gesteld: ‘Heb-

ben christenen de waarheid in pacht?’ Dat hoort bij deze tijd. De moderne media laten ons bij de ander naar binnen kijken, ook bij hem of haar die op een andere manier gelooft. Dat je er vroeger niet over dacht om naar een andere kerk te gaan, kwam vooral doordat je die kerk niet kende. Over een andere godsdienst dacht je helemaal niet na. Maar de andere godsdiensten geven ook antwoord op het probleem van het kwaad. Waarom zou het christelijke dan het juiste antwoord zijn?

Hoe luiden die antwoorden? Een humanist, met zijn geloof in de mens, komt op voor de rechten van de mens en bestrijdt zo het onrecht. Een boeddhist tracht zo weinig mogelijk door de ellende te worden geraakt. De moslim wil het kwade compenseren door deugden als kuisheid, gehoorzaamheid aan ouders, en vrijgevigheid.

Maar daarmee is het kwade niet weg. Misschien voorkom je onrecht, maar het begane onrecht heeft zijn werk al gedaan. Het is mogelijk om je minder te laten raken door ellende, maar je absoluut niet laten raken kan niet. En met

kuisheid en gehoorzaamheid maak je de schade die je op een ander terrein hebt aangericht niet goed.

Ik ben ervan overtuigd, dat het christelijk geloof het beste antwoord geeft op het probleem van het kwaad. Het kwaad dat je doet moet je goedmaken en dat moet dan in verhouding staan tot de schade die je berokkend hebt. Jezus heeft al het kwaad van deze wereld goedge maakt. Daarmee zijn andere antwoorden niet waardeloos. Paulus zei al, dat de volken zoeken en tasten naar God (Handelingen 17: 27). Veel mensen zijn goed op weg. Dat moet je waarderen. Maar je mag best zoeken waar het goede antwoord ligt op het probleem van de ellende.

Een gesprek tussen een oudere en een jongere blijkt hier heel waardevol. Bekende begrippen worden verhelderd en geven een antwoord op een moderne vraag.

Waar Een antwoord kan iemand verrassen. 'Zo had ik er nog niet tegenaan gekeken', zegt een jongere dan. Een week later komt hij al met zijn weerwoord. 'Wij krijgen het kwade niet weg', zo zei ik een

keer tegen een groepje studenten, 'maar Jezus neemt de zonde van de wereld weg.' Waarop een slimme jongen zei, dat het kwade dan ook nog niet weg is. 'Hij heeft gelijk', dacht ik bij mezelf.

Ik herinnerde mij iemand, die een paar jaren niet uit de Bijbel gelezen had. Hij had God om vergeving gevraagd en zich aanvankelijk opgelucht gevoeld. Maar toen realiseerde hij zich, dat hij zijn achterstand nooit meer in kon halen. Zijn studietijd was bijna ten einde. Binnenkort zou hij beginnen aan een drukke baan. Hij had het evangelie van Johannes kunnen lezen, de brief van Paulus aan de Romeinen, en misschien nog wel meer. Nu kon dat niet meer. Voorlopig zat dat er in elk geval niet in. Jezus neemt de zonde van de wereld weg en dus ook die van jou, maar neemt Hij die wel echt weg?

Wat betekent in dit kader *wegnemen*? Ik denk aan woorden van Jesaja: 'Al zijn je zonden rood als scharlaken, ze worden

wit als sneeuw (Jesaja 1: 18b)'. Die rode kleur zou echt verdwijnen, zelfs niet meer doorschemeren. Dit doet ons denken aan onze doop. God wast ons schoon, en dan ziet Hij ook echt geen vlekje meer. Maar als wij moeten uitleggen hoe dat kan, dan zeggen we dat God door het bloed van Jezus Christus heen naar ons kijkt. Je bent nog steeds zondig, maar de manier waarop God naar jou kijkt wordt beïnvloed door het offer van Jezus. Je kunt dit vergelijken met iemand die een ander door een bepaalde bril bekijkt. God bekijkt ons door de bril van Hem, die niet eindeloos blijft twisten, maar alle schuld vergeeft. Die schuld is er wel geweest. Er zijn nog sporen van de slechte daad te zien. Maar dit alles

verhindert God niet om jou zo lief te hebben alsof jij die wandaad nooit hebt begaan. Wij vinden dat moeilijk. Dat komt doordat wij tevreden moeten zijn met een excuus of met een bewijs van goede wil.

Maar God kan zich baseren op het offer van zijn Zoon. Wij kunnen ons niet voorstellen, hoeveel dat voor God betekent.

Een oudere kan een jongere iets leren, maar omgekeerd gebeurt het ook. Vaak is de jongere kritisch. Vat dat op als een uitdaging om wat bekend en dierbaar is, opnieuw te formuleren. Een ontmoeting tussen twee generaties is een kostbaar moment. Het kan winst opleveren voor iedereen. Ik heb dat laten zien aan de hand van het begrip *verzoening*. Maar er zijn veel meer begrippen en gesprekken waarbij dat ook gebeuren kan. Laat uw kansen niet voorbijgaan.

/// Ton Huttenga is studentenpredikant van de Gereformeerde Kerken in Groningen.

Vat de kritische houding van een jongere op als een uitdaging om wat bekend is opnieuw te formuleren'

Eenheid en variatie

SPAN U IN, OM DOOR DE SAMENBINDENDE KRACHT VAN DE VREDE

DE EENHEID TE BEWAREN DIE DE GEEST U GEEFT...

Efeziërs 4:3

Kerken en kerkgenootschappen: je hebt ze in soorten en maten – dat is bekend. En de variatie lijkt steeds groter te worden. Tussen het moment dat ik dit schrijf en jij dit leest is er ook vast weer één bijgekomen. Alleen de computer kan de tel nog een beetje bijhouden.

De één treurt erom: 'Heeft Jezus niet hartstochtelijk gebeden *dat zij allen één zijn*' (Johannes 17)?

Maar de ander kent dat verdriet niet en slaapt er vrijmoedig die Bijbeltekst bij over bouwen met goud of met hout, met zilver of met stro (1 Korintiërs 3): 'Als je maar op het goede fundament Christus aan het bouwen bent! En laat het oordeel vooral aan God over!'

En nummer drie haalt zijn passe-partout voor de dag: 'Laat iedereen zijn eigen overtuiging volgen' (Romeinen 14:5).

Wat moet ik? Ik vind het maar moeilijk: moet ik er wakker van gaan liggen als er weer iemand 'voor zichzelf begint', als weer een groep zich afscheidt? Ik merk dat het me teleurstelt, dat het me kwaad maakt – wat een onverbondenheid, wat een fragmentatie. Maar als ik eerlijk ben: wakker lig ik weer van andere dingen...

Stel ik nu met mijn houding de Heilige Geest teleur? Ik lig in het gras en denk erover na. Mijn oog valt op een grasspriet, die de laatste maaibeurt heeft overleefd en ik zie een mier omhoog klauteren, kennelijk

om het zaad uit de aar te oogsten. Ijverig spant de mier zich in, ten behoeve van de wintervoorraad van het volk dat zij dient. Dat volk dat zich op kunstige wijze een geheime ondergrondse stad bouwt onder de sokkel van het beeld, dat onze tuin siert. 'Samen' heet het beeld. Samen zijn ze daaronder aan de slag.

Ik google op 'mieren': meer dan 10.000 soorten zijn er op aarde bekend. Duizelingwekkend – wat een variatie! Is dit niet de variatie die de levendmakende Geest van den beginne bracht in de schepping? Zou de levendmakende Geest Christus' kerkvergaderend werk wereldwijd ook zo gevarieerd aanpakken? En in de stad waar ik woon en mijn taak heb?

Al mediterend zijn mijn gedachten inmiddels alweer verschoven... Ik zie het beeld van de regenboog. Die ene kleurenwaaier met z'n oneindige *variatie* aan kleuren. Ziet zo in Gods ogen de kerk eruit – die menigte die niemand tellen kan, verzameld voor de troon onder de regenboog: de 'Regenboogkerk' zeg maar - 'Eén, maar toch oneindig gevarieerd'?

Als de Heilige Geest de leiding heeft komt het uiteindelijk volmaakt in orde! Die voor ons zo lastige combinatie van eenheid en variatie is bij Hem in goede handen. En bij Hem ben ik ook aan het juiste adres voor kracht en wijsheid. Die heb ik hard nodig als ik me wil inspannen voor de eenheid die Hij me in bewaring geeft.

Die lastige combinatie van eenheid en variatie is bij de heilige Geest in goede handen; als Hij de leiding heeft komt het uiteindelijk volmaakt in orde

Duizend jaren rechtsherstel

TEKST: ROB VAN HOUWELINGEN ///

Openbaring 20 is een moeilijk te begrijpen hoofdstuk uit de visioenen van Johannes op Patmos. Het chiliasme, de leer van een toekomstig vreedrijk gedurende duizend jaren, beroept zich voor wat het Nieuwe Testament betreft vooral op dit hoofdstuk.

Jeroen Bosch, Johannes op Patmos

Gereformeerde exegeten laten zich echter meestal leiden door de opvatting van Augustinus, dat het duizendjarige rijk een periode zou zijn die, begonnen met de opstanding en hemelvaart van Jezus Christus, al geruime tijd aan de gang is en doorloopt tot zijn wederkomst. In dit artikel probeer ik Openbaring 20 te lezen vanuit een ander perspectief, door het boek zelf aangereikt.

Een bloedrode lijn uit Openbaring is namelijk dat God het voor de onschuldige martelaar opneemt. De Almachtige kiest openlijk de zijde van deze slachtoffers en zal hen achteraf in het gelijk stellen. Zo wordt de ons verder onbekende Antipas, die in Pergamum de dood vond, betiteld als 'mijn getuige, mijn getrouwe' (*ho martus mou, ho pistos mou*; Openbaring 2:13). Het zijn dan ook de gestorven bloedgetuigen, die Johannes hoort roepen om recht en wraak; vanuit de hemel wordt hun die goddelijke gerechtigheid toegezegd (6:9-11; verg. 16:5-6). Vrouwe Babylon vormt de belichaming van een samenleving die desnoods over lijken gaat; zij is dronken van profeten- en heiligenbloed, het bloed van allen die op aarde

werden afgeslacht (Openbaring 17:6; 18:24). Maar God wreekt zijn dienaren en zal voorgoed recht verschaffen aan degenen die onthoofd of op andere wijze gewelddadig omgebracht waren, omdat zij van Jezus hadden getuigd en over God hadden gesproken (Openbaring 19:2; 20:4). Publieke rehabilitatie! Vanuit dit perspectief kan Openbaring als een troostrijk martelaarsgeschiedtje gelezen worden. Hoewel er toen Johannes zijn visioenen opschreef nog niet veel christelijk martelaarsbloed had gevloeid, althans niet op wereldwijde schaal, was Openbaring in dit opzicht ook profetisch van karakter: het boek is de hele geschiedenis door uiterst relevant gebleken.

Hoofdstuk 20 spreekt feitelijk niet over een rijk, maar over meeregeren met de Messias gedurende duizend jaar. De- genen aan wie het voorrecht van meeregeren ten deel valt, zijn volgens vers 4 en 5 de onthoofde martelaren, die in het visioen van Johannes weer tot leven kwamen (evenals Jezus Christus dood was en weer levend werd: Openbaring 2:8b). Zij hadden korte tijd moeten wachten tot hun aan-

tal, evenals dat van hun mededienaren die niet op gewelddadige wijze waren omgebracht, volledig zou zijn (Openbaring 6:9-11). Het chaliasme vult een verondersteld 'duizendjarig rijk' op met oudtestamentische profetieën over het vrede-rijk, die echter beter passen bij het nieuwe Jeruzalem uit Openbaring 21-22 dan bij hoofdstuk 20, waar van Israël in het geheel geen sprake is. Duizend jaar, een symbolische aanduiding, wijst op een relatief lange periode, zeker in contrast met de tiendaagse verdrukking zoals vermeld in de brief aan de gemeente te Smyrna (Openbaring 2:10b). Hoe zich dit precies verhoudt tot de eindhistorische werkelijkheid, maakt het visioen ons helaas niet duidelijk.

Het eschatologisch herleven van de martelaren – hun zielen krijgen weer een lichaam – lijkt te betekenen dat aan hen recht zal worden verschaft (aldus terecht de NBV in vers 4; verg. Daniel 7:22 in de Griekse vertaling). Dit heet in vers 5 en 6 de 'eerste opstanding', een soort voor-opstanding, vooruitlopend op de algemene opstanding van de doden die bij het eindgericht zal plaatsvinden. Tegelijkertijd betreft het een voor-oordeel, waarbij de opgestane martelaren heilig worden verklaard. Verderop in het visioen ziet Johannes 'de andere doden': degenen die een natuurlijke dood gestorven zijn en begraven liggen in de zee of in de aarde. Dan gaan alle boeken open, dus ook het levensboek, en iedereen zal door God geoordeeld worden (Openbaring 20:11-15).

Als gevolg van het eindgericht dreigt 'de tweede dood', waarmee het helle- vuur wordt bedoeld. Maar die dreiging bestaat voor martelaren niet (Openbaring 20:6)! Wie evenals zij het kwaad

heeft overwonnen, zal van de tweede dood geen schade ondervinden; maar ieder die lafhartig en trouweloos is geweest, gaat de ondergang tegemoet (Openbaring 2:11b; 21:8). Terwijl aan alle oprechte christenen in het vooruit- zicht wordt gesteld met de Messias te mogen meeregeren (Openbaring 5:10b; 22:5b; verg. Da.7:21-22), geldt alleen voor martelaren dat zij dit zullen doen tijdens de duizendjarige opsluiting van de duivel. Door hun publieke rehabilitatie vormen zij de voorhoede van alle rechtvaardigen. Juist deze groep bloed- getuigen, ooit genadeloos voor de bijl gegaan, geniet het eerst van de overwin- ning door Jezus Christus.

De duizendjarige opsluiting van de duivel blijkt eveneens een voor-oordeel te zijn. Na een korte tijd van proefverlof zal hij namelijk in de vuurpoel worden gestort, hetgeen definitief een einde maakt aan zijn misleidende activitei- ten (Openbaring 20:10). Wanneer ook de dood en het dodenrijk zelf in de vuurpoel zijn gestort ('de tweede dood'), komt er ruimte voor de realisering van Gods belofte. Johannes krijgt een nieu- we hemel en een nieuwe aarde te zien. In Openbaring 21 en 22 beschrijft hij de contouren van een nieuw Jeruzalem, een stad van vrede als centrum voor de hele wereld. Ziedaar onze christelijke toekomstverwachting, zowel voor mar- telaren als voor iedere trouwe gelovige. Met de wetsovertreders op veilige afstand en de Almachtige met het Lam op de troon, zullen alle rechtvaardigen opbloeien. En het Messiaanse vrede-rijk zal geen einde hebben!

/// Prof.dr. Rob van Houwelingen is hoogleraar Nieuwe Testament aan de Theologische Univer- siteit te Kampen (Broederweg).

Verantwoording

Met dank aan dr. Henk Bakker, die het martelaarsthema uit de vroegchristelijke toekomstverwachting belichtte tijdens een studiedag over eschatologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam (16 juni 2006) en vervolgens werd uitgenodigd dit thema toe te spitsen op het boek Openbaring tijdens een gastcollege aan de Theologische Universiteit te Kampen (15 maart 2010).

Zie voor een introductie in het boek Openbaring: P.H.R. van Houwelingen, 'Openbaring: waarom, hoe wanneer?', in: *De Reformatie* 85 (2009): 154-156.

De verwachting van een messiaans koninkrijk op aarde heeft parallellen in joodse apocalypsen, zoals *4 Ezra* en *2 Baruch*, maar de Openbaring van Johannes is uniek wanneer speciaal aandacht wordt gegeven aan de opstanding van martelaren.

Zie voor een vergelijkbare interpretatie: L. van Hartingsveld, *Openbaring. Een praktische bijbelverklaring* (Tekst & Toelichting; Kampen: Kok, 1984), 101-102 en 122; Robert H. Mounce, *The Book of Revelation* (The International Commentary on the New Testament; Grand Rapids: Eerdmans, 1977), 351-360; N.T. Wright, *The Resurrection of the Son of God* (Minneapolis: Fortress Press, 2003), 472-476. In deze richting denkt ook Jochem Douma, *Christenen voor Israël? Verantwoording van een politieke keus* (Barneveld: De Vuurbaak, 2008), 116-121.

H.R. van de Kamp wijst in zijn commentaar (*Openbaring. Profetie vanaf Patmos* (CNT; Kampen: Kok, 2000)) eveneens de chiliastische benadering van Openbaring 20 af, echter via een andere interpretatie: het voortleven van alle gestorven gelovigen. Maar dood en opstanding zijn hier fysieke categorieën.

TEKST: DS. GERRIT DEN BROEDER ///

Vraag: **Merk je in de praktijk van de missionaire situatie dat de verdeeldheid van de kerk schadelijk is voor het evangelie?**

In de praktijk van het werk in Bénin zie ik daar persoonlijk niet zo veel van terug. Integendeel haast, de mensen met wie we werken op het veld zijn vaak juist positief over het fenomeen dat er zoveel verschillende kerken zijn. Dat is niet zozeer theologisch gefundeerd, maar vooral pragmatisch: 'Zo kan iedereen een kerk kiezen die bij hem of bij haar past'. Er is op regelmatige basis ook overleg tussen de verschillende evangelische kerken in de regio. De kerkelijke verdeeldheid komt naar mijn idee het meest tot uitdrukking tussen de uitgezonden en van de velerlei kerkgenootschappen. Er is vaak wel

informeel contact, en er zijn, zeker in de stad, waar meerdere missionarissen wonen, ook Bijbelstudie- en gebedsgroepen. Maar op de één of andere manier komt het, althans in mijn ogen, vrijwel nooit tot concrete samenwerking. Het voert in dit kader te ver om op de mogelijke oorzaken daarvan in te gaan. Kortom, de Béninse mensen met wie wij werken hebben vaak aanmerkelijk minder problemen met de kerkelijke verscheidenheid dan hun westerse partners.

/// Ds. Gerrit den Broeder is verbonden aan de kerken van Gouda en Waddinxveen en werkt in Benin.

STELLING

U kunt onder de knop 'Reageer' reageren op de stelling bij het thema-artikel van zowel dit nieuwe als van de eerder verschenen nummers. Ook kunt u reacties van andere abonnees lezen en daar weer op reageren. Deze keer kunt u uw mening geven over een stelling bij het artikel van drs. Kees Haak, Honderd jaar wereldzending (pag. 484-487).

De wereldzending-conferentie in Edinburgh wordt georganiseerd door de Wereldraad van Kerken. Wij hebben daar dus helemaal niets te zoeken.

Ontelbaar veel kinderen leiden een zwaar leven.
Geef ze hoop. Geef zicht op een goede toekomst.
Ga naar reddeenkind.nl om te zien hoe u kunt helpen.

THE POLARLIGHT DECLARATION

De afdeling Advisering en Training (IRTT) van de hulpverleningsorganisatie De Verre Naasten organiseerde een aantal internationale cursussen rond het thema Kerk zijn in de 21ste eeuw. De resultaten daarvan werden vastgelegd in een gezamenlijke verklaring van een 14-tal congresgangers uit Europa, Afrika en Azië. Zij stelden deze verklaring op in het Engels, eind 2008 in de Noorderlichtkerk in Wezep. Daarom kreeg de verklaring de naam Polarlight Declaration. Op de Nederlandse titelpagina staat verder: 'Verkenning van het wezen van de kerk in de 21ste eeuw'. De verklaring is inmiddels in het Nederlands vertaald en zal als geschenk worden toegestuurd aan de kerken. Via de website van DVN (www.deverre-naasten.nl) is de Polarlight Declaration ook te downloaden.

SYMPOSIUM: HET WOORD IN BEWEGING

Driebergen – Wycliffe Bijbelvertalers
Nederland bestaat in 2010 veertig jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum wordt op vrijdag 11 juni een symposium gehouden op de Vrije Universiteit in Amsterdam.
Thema: Het Woord in beweging – de veran-

derende wereld van het Bijbelvertalen. Vragen die daar aan de orde komen zijn: is Bijbelvertaalwerk in de 21e eeuw nog wel nodig? Welke actuele ontwikkelingen spelen er op het gebied van het Bijbelvertalen? Wat is de impact van het werk van Wycliffe? Welke uitdagingen zijn er te verwachten? Vier sprekers belichten deze en andere vragen vanuit hun eigen ervaring en vakgebied.

- John Watters PhD, voorzitter van het bestuur van SIL, de veldorganisatie van Wycliffe: 'Globalization and localization in Bible translation and language development'
- Dr. Constance Kutsch Lojenga, internationaal taalkundig consultant en universitair docent Talen en Culturen van Afrika aan de Universiteit van Leiden: 'Taalkundig onderzoek als fundament voor Bijbelvertaalwerk'
- Dr. Lénart de Regt, vertaalcoördinator bij de Wereldbond van Bijbelgenootschappen (UBS): 'Vertaalmethode en vertaalconsultant in gezamenlijke projecten – nieuwe ontwikkelingen'
- Dr. Sake Stoppels, universitair docent kerkopbouw aan de Vrije Universiteit: 'Bijbelvertalen tussen missie en mythe – meedenken vanaf de zijlijn'

Het symposium is bedoeld voor iedereen die

belangstelling heeft voor taal en de Bijbel. De voertaal is Nederlands, met uitzondering van de presentatie van John Watters. Het symposium duurt van 13.30 – 16.30 uur. Dagvoorzitter is dr. René van den Berg. Voor meer informatie en aanmelding: www.wycliffe.nl.

ONTMOETING PROF. DR. SOON GIL HUH

De emeritus hoogleraar prof. dr. Soon Gil Huh (Hur), vroeger verbonden aan het theologisch seminarie te Pusan in Zuid Korea is van 8 tot 22 juni a.s. in Nederland. Prof. uh-Huh studeerde begin zeventiger jaren aan de Theologische Universiteit in Kampen en promoveerde in 1971. Hij is nu in Nederland om nog een aantal vroegere vrienden en bekenden te ontmoeten.

Door prof. J. Kamphuis te Ommen en dhr. Jac. van der Kolk te Ermelo is een ontmoetingsmiddag voor hem georganiseerd in Zwolle. Mensen die prof. Huh (Hur) nog een keer willen ontmoeten worden daartoe hartelijk uitgenodigd.

Datum: woensdag 16 juni a.s.

Tijd: tussen 14.30 uur en 17.00 uur

Plaats: 't Gbouw, Burg. Vos de Waelstraat 2 te Zwolle.

Beroepen:

door de Vrye Gereformeerde Kerk te Pretoria (Zuid-Afrika): J.J. Drijfhout te 't Harde te Groningen-Noord: E.C. Luth te Almelo. te Amersfoort-De Horsten: K.F. Dwarshuis te Wezep.
te Hoek: kandidaat L.M. van der Veen te Kampen.

Aangenomen

Naar Loenen-Abcoude: kandidaat W.T. van Veelen te Utrecht, die bedankte voor Nieuwegein.

Jubileum:

Bunschoten - 31 mei - veertig jaar predikant: ds. K. Folkersma. Standplaatsen: Mus-selkanaal en Valthermond (1970), Beverwijk (1975), Rouveen (1978) en Spakenburg-Noord (1985). Emeritaat: 2007.

Zendtijd voor de kerken:

Tv-uitzending woensdag 9 juni 2010, 09.40 uur, Nederland 2. Thema: de rest is overbodi-g, een regel uit psalm 16 in de versie van Psalmen voor Nu. Ik heb alleen God nodig en niemand anders. Woorden die uitgelegd

Uit de kerken ///

worden door ds. Atze Buursema, aangevuld met liederen uit de Westerkerk in Amers-foort.

Radiokerkdienst op 20 juni, 17.00 uur op Radio 5. Deze dienst komt uit de Christelij-ke Gereformeerde Kerk in Sint Jansklooster. Voorganger is ds. M.J. Kater. Thema: Weg van de Waarheid.

advertentie christenunie

Donatus
verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en alles wat daarbij hoort. Zoals doopvonten, kanselbijbels en orgels. Ook voor vrijwilligers en werkers in kerkelijke dienst hebben we passende verzekeringen. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om met een gerust hart uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Donatus is een onderlinge verzekeringsmaatschappij zonder winstoogmerk. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700